

Tussentijds Verslag Geuzenmaand 2021/2022

1. Van voorbereiding naar uitstel

Bij de voorbereiding van activiteiten voor de Geuzenmaand 2021 is in september 2020 gekozen voor het thema '**Recht doen**'.

Hoewel de laureaat toen nog niet bekend was stond al wel vast dat in 2021 'onafhankelijke rechtspraak' het leidend thema zou zijn. De Geuzenmaand sluit altijd het liefst zo nauw mogelijk hierbij aan en geconcludeerd werd dat 'Recht doen' in dit verband een pakkend eigen thema zou kunnen zijn. Met 'Recht doen' als werktitel gingen daarop diverse groeperingen aan de slag. Al snel ontvouwde zich een boeiend programma met een daarbij behorende begroting. Ondertussen kreeg het coronavirus de samenleving steeds meer in zijn greep. Zozeer zelfs dat Covid-19 opnieuw roet in het eten gooide.

In februari 2021 werden de al bestaande lockdownmaatregelen door de overheid verlengd en zelfs nog verder aangescherpt. Toen de Stichting Geuzenpenning daarop concludeerde dat uitreiking van de Geuzenpenning op 13 maart 2021 niet door zou kunnen gaan is door de Stichting Geuzenmaand besloten dat het verstandiger was om het al voorbereide programma door te schuiven naar 2022. Zonder uitreiking van de penning zou de synergie en onderlinge versterking tussen maand en penning namelijk ontbreken. Bij het verschuiven van de uitreiking naar 2022 zou de laureaat dezelfde blijven en daarmee zou het gekozen thema 'Recht doen' en het daarop geënte programma evenmin in het gedrang komen. De voorziene samenkomsten in maart zouden als gevolg van de coronamaatregelen bovendien zo goed als zeker geen doorgang kunnen vinden. Zo gezegd, zo gedaan.

Wel vlaggen!

Hoewel het programma naar 2022 werd verschoven is wel besloten om in 2021 de Geuzenmaand toch enigszins zichtbaar te laten zijn door meer aandacht te besteden aan het vlaggen met de Geuzenmaandvlag. Het thema vrijheid mocht immers ook in een tijd met beperkingen zeker uitgedragen worden. Het feit dat het op 13 maart 2021 80 jaar geleden was dat Geuzen werden gefusilleerd kon ook op die manier worden herdacht.

De Geuzenvlag, zoals we hem noemen, is een rode vlag met 18 witte strepen, die refereren aan de 18 verzetsstrijders die het leven lieten op 13 maart 1941. Onder hen waren 15 Geuzen en 3 leiders van de Februaristaking.

De 18 strepen zijn geplaatst in een ritme, dat van een afstand kan worden geïnterpreteerd als een hartslag. Bovenop de strepen staat het woord VRIJHEID.

Hiermee wil de stichting symboliseren dat de mensen van nu de vrijheid waarvoor het verzet streed, in leven houden.

Aan de oproep om te vlaggen werd goed gehoor gegeven. Meer dan 50 nieuwe vlaggen werden verkocht en dit was in het straatbeeld van Vlaardingen goed te zien.

In de week van 17 tot 23 maart werd ook op enkele driehoeksborden in de stad aandacht gevraagd voor de Geuzenmaand.

Het voorbereide programma

Het programma dat nu werd uitgesteld was in februari door de vele betrokkenen al in vergaande mate voorbereid. Op hoofdlijnen zou dit er als volgt uit gaan zien:

- Dinsdag 2 maart:
Opening door Dagmar Oudshoorn,
directeur van Amnesty International, afdeling Nederland,
met opening foto-expositie Vrouwe Justitia;
- Vrijdag 5 maart t/m eind maart:
Kunstexpositie in Museum, Grote Kerk en Kade40;
- Maandag 8 maart:
Agnetalezing Wereldvrouwendag;
- Woensdag 10 maart:
Lezing Irma van den Berg, bestuursvoorzitter Lawyers for lawyers;
- Zaterdag 13 maart:
Uitreiking Geuzenpenning;
- Zondag 14 maart:
Lezing Willy Atema over 'De kritische kunstenaar in een
autoritair regime – de vertaalslag';
- Dinsdag 16 maart:
Theaterconcert 'De dochter van Meijer';
- Zondagmorgen 21 maart:
Kerkdienst over Judica/'Doe mij recht';
- Zondagmiddag 21 maart:
Zin op Zondag met Jos Wiene, burgemeester van Haarlem;
- Donderdagavond 25 maart:
Film in het Zeepaard;
- Donderdagavond 15 maart:
Hossein Ahmadinia, mensenrechtenadvocaat;
- Zondagmiddag 28 maart:
Film in het Zeepaard;
- Gastlessen bij het voortgezet onderwijs door Platform Ander Vlaardingen
en De Bibliotheek De Plataan. Mogelijkheid tot gastlessen over
ongedocumenteerden door de Sprekersacademie van de Stichting ROS.

In grote lijnen is dit programma, enkele aanpassingen daargelaten, uiteindelijk in 2022 tot uitvoering gebracht.

2. Wat er wel gebeurde

Geuzenpenning 2021 wel toegekend

Hoewel de uitreiking van de Geuzenpenning 2021 niet door kon gaan maakte de Stichting Geuzenpenning wel bekend dat deze is toegekend aan Malgorzata Gersdorf. Zij is de voormalige voorzitter van het Poolse Hooggerechtshof en voorvechter voor onafhankelijke rechtspraak. Gersdorf is het boegbeeld van het verzet tegen de ontmanteling van de scheiding der machten in Polen waar de politieke machthebbers de rechterlijke macht steeds meer naar hun hand willen zetten.

Op 13 maart 2021 werd op de website van de Stichting Geuzenpenning een toespraak van Malgorzata Gersdorf gestreamd samen met twee films van Ruud Stapel: één over de Geuzen en één over het werk van mevrouw Gersdorf. Bij de Geuzengraven op begraafplaats Emaus en bij het Geuzenmonument op de Markt in Vlaardingen werden die dag bloemen gelegd.

Energie Geuzenmaand vasthouden

Het programma zoals dit met elkaar voor de Geuzenmaand was bedacht moest dus wat betreft de uitvoering een jaar verschuiven. Voor de kunstenaars die al begeistert rond het thema "*Recht doen – 'Onafhankelijk'*" aan het werk waren was dit wel even slikken. Sommigen hadden hun werk al zo goed als gereed en met dit uitstel zou ongetwijfeld bij sommigen de energie en daarmee de ziel uit hun werk verdwijnen.

Om deze vrees te keren hebben curator Jan van Dorp en Elma Oosthoek van Stichting Flagen toen bedacht om vanaf de zomer (wanneer de coronabeperkingen hopelijk voorbij zouden zijn) elke maand tot maart 2022 een kleine activiteit te organiseren. Bijvoorbeeld een interview tussen een kunstenaar en een rechter over hoe zij tot keuzes in hun beoordeling komen. Maar ook door gesprekken met jongeren om te horen hoe zij hier tegen aan kijken.

In het najaar werden in de Kroepoekfabriek drie ateliergesprekken gehouden. Onderwerpen die ter sprake kwamen waren: Doorgeven van een gedachtengoed, Hoe kom je tot een oordeel? en een zogenoemd Regenbooggesprek.

Online Agnetalezing op Internationale Vrouwendag

De Agnetalezing op Wereldvrouwendag vond in 2021 niet plaats in Museum Vlaardingen, maar werd vanwege coronabeperkingen via een livestream uitgezonden vanuit de Kroepoekfabriek.

De lezing stond in het teken van de landelijke verkiezingen. Judith Stevens van de stichting "Stem op een Vrouw" hield een betoog over het belang van evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek. Haar verhaal droeg de prikkelende titel: ***Girl Power op het Binnenhof***. Zij bood haar publiek een overzicht van uitdagingen waarmee vrouwen in verleden en heden geconfronteerd zijn/worden en gaf effectieve stemtips die kunnen leiden tot meer vrouwen in de politiek. (Na de verkiezingen is het aantal vrouwen in de Tweede Kamer gestegen van 31 naar 39%...).

Op Facebook lazen we enthousiaste reacties: 'Wat een uitstekende spreker hebben jullie uitgenodigd...'; 'Complimenten. Ik stem zeker op een vrouw, want fifty-fifty moet het zijn....'.

Na de lezing vond er onder leiding van Cora Laan een pannediscussie plaats. De lokale politica's wethouder Jacky Silos (CDA) en Lianne van Kalken (fractievoorzitter van Groen Links Vlaardingen) zijn met Judith Stevens in discussie gegaan over de betekenis van vrouwen in zowel de landelijke als de lokale politiek. Ook de Geuzenpenning 2021 kwam ter sprake in deze discussie. Vragen waarop dieper werd ingegaan waren: Hoe belangrijk is het voor jullie persoonlijk als politica's dat een vrouw zoals Malgorzata Gersdorf de vinger aan de pols van de rechtstaat houdt? Zijn vrouwenrechten nog verzekerd als de politiek invloed heeft op de benoeming van rechters? Het belang van de Trias Politica voor een goed functionerende democratie werd door een ieder bevestigd.

Conclusie van de Agnetalezing dit jaar was: Vrouwen moeten op de plekken zitten waar de beslissingen worden genomen. In feite een directe vertaling van de beroemde quote van de Amerikaanse rechter Ruth Bader Ginsburg: "*Women belong in all places where decisions are being made*".

Stadsbeiaardier speelde psalm 43 als eerbetoon aan de Geuzen

De Vlaardingse stadsbeiaardier Bas de Vroome speelde zaterdag 13 maart vanaf 12.00 uur op het carillon van de Grote Kerk psalm 43:4. Dit als eerbetoon aan de vijftien Geuzen en drie Februaristakers die tachtig jaar geleden op de Waalsdorpervlakte hun leven verloren. Hij volgde hiermee het voorbeeld van de Wilhelminakerk in Dordrecht. Daar klinkt al sinds 2008 deze psalm op 13 maart en 4 mei.

Psalm 43:4 'Dan ga ik op tot Gods altaren' werd op 13 maart 1941 gezongen door de Geuzen in het Oranjehotel nadat ze te horen hadden gekregen dat hun gratieverzoeken waren verworpen. Arij Kop, leider van de Vlaardingse Geuzen, schreef hierover in zijn laatste brief aan zijn vrouw en kinderen: „Wij hebben zojuist met vijftien man nog een psalm gezongen: 'Nu gaan wij op tot Gods altaren'. Maar allen, zonder uitzondering kunnen het zich nog niet voorstellen dat het over enkele uren of morgenvroeg afgelopen is. Wij zitten allen te roken, ze geven ons alles wat wij nog hebben willen. Zeker om ons afscheid nog moeilijker te maken.”

Even later, toen de Geuzen en Februaristakers werden afgevoerd naar de Waalsdorpervlakte, hebben de ter dood veroordeelden psalm 43 nog een keer gezongen. Bill Minco, een van de drie minderjarige Geuzen die gratie hadden gekregen, beschreef dit in zijn boek 'Koude Voeten': „Om half vijf kwamen de beesten van de SD en ieder werd met touwen de handen op de rug gebonden. Eén wilde nog zijn jas halen, maar een Grüne' zei dat hij hem toch niet meer nodig had. Toen werden bij ons de luikjes dichtgemaakt zodat wij niets zouden zien. Voordat zij weggevoerd werden riepen de jongens nog goedendag. Ik hoorde hen een psalm zingen en het was afgelopen.”

De Geuzen waren de eerste verzetsgroep van Nederland. Na een showproces werden achttien van hen ter dood veroordeeld. Meer dan 150 andere Geuzen

werden naar concentratiekamp Buchenwald gestuurd; anderen belandden in strafgevangenissen.

Digitale tijdlijn Geuzenverzet

Museum Vlaardingen, Stadsarchief Vlaardingen en Streekmuseum Jan Anderson stonden met een digitale tentoonstelling stil bij 80 jaar Geuzenverzet. Aan de hand van een chronologische tijdlijn werd het verhaal van de Geuzen verteld. De historische gebeurtenissen waren voorzien van vaak nog niet eerder vertoond beeldmateriaal als foto's en brieven, onder meer afkomstig uit het Stadsarchief Vlaardingen, Streekmuseum Jan Anderson en van nabestaanden van de Geuzen.

Ook het *Nationaal Monument Oranjehotel* in Scheveningen besteedde online aandacht aan de Geuzenmaand. Op de website van het Oranjehotel werden vijf portretten van Geuzen uitgelicht. Meer dan 100 Geuzen zaten na hun arrestatie opgesloten voor verhoor en berechting in het Oranjehotel, de Duitse gevangenis in Scheveningen.

Pilot Geuzenwandeling

Wandelgroep Het Blauwe Vaasje, onder meer bekend van de organisatie van de Haring- en Bierwandeltochten, verkende met enkele leden een wandeltocht vanaf het Oranjehotel in Scheveningen naar de Waalsdorpervlakte waar werd stil gestaan bij de executie van de Geuzen. Vervolgens wandelden zij vandaar naar Vlaardingen waar de tocht eindigde bij de Geuzengraven op Begraafplaats Emaus. De verkenning werd zo positief beoordeeld dat een Eerste Geuzen Wandelmars in het programma van de Geuzenmaand 2022 is opgenomen.

Publiciteit

Vrijwel wekelijks publiceerde Groot Vlaardingen berichten die betrekking hadden op het Geuzenverzet. Interviews met nakomelingen van Geuzen, columns van Jan Anderson over de historie, portretten van Geuzen, maar ook nieuws over de toekenning van de Geuzenpenning, de Geuzenwandeling en de hiervoor genoemde digitale tijdlijn.

Ook in het Vlaardingse praatprogramma *Talk of the Town* in de Stadsgehoorzaal kwam het verleden van de Geuzen aan bod. De indrukwekkende verhalen die Hjalmar Teunissen van het Stadsarchief daar vertelde waren via de Facebookpagina van dit programma ook nog te beluisteren. Mooi dat via online uitzendingen hiervoor een breed publiek bereikt kon worden.

3. De financiële kant

Subsidie en bijdragen van derden

Op grond van het ontwerpprogramma kende de Gemeente Vlaardingen aan de Stichting Geuzenmaand een bedrag van € 11.000 subsidie toe. Ook werden financiële bijdragen toegezegd door Fonds Schiedam Vlaardingen e.o. (€ 6.000), het De Groot Fonds (€ 3.145) en het Prins Bernhard Cultuurfonds (€ 5.000). Deze toezeggingen bleven ook na het besluit om het programma te verschuiven van kracht.

De gemeente besloot op ons verzoek vanwege de coronapandemie de subsidietermijn te verlengen tot 31 december 2022.

Gewoonlijk kan de Stichting Geuzenmaand na afloop van het programma het jaar afsluiten met een financieel eindoverzicht. Als gevolg van de verschuiving van het programma vanwege de coronapandemie is dat dit keer echter niet mogelijk. Het financieel overzicht dat u hieronder aantreft is dan ook een tussentijds verslag. In het jaarverslag 2022 zal de eindafrekening plaatsvinden van de activiteiten die uiteindelijk rond de Geuzenmaand zijn gerealiseerd.

Tussentijds financieel overzicht 2021

Baten		Lasten	
Giften particulieren	€ 462,50	Kosten activiteiten	€ 5.300,00
Giften instanties		Organisatie/overheadkosten	€ 649,69
- Gem. Vlaardingen	€ 11.000,00	Bankkosten	€ 139,16
- Deltaport Donatiefonds	€ 500,00	Terugvordering Gemeente	
- Overigen	€ 25,00	Vlaardingen subsidie 2020	€ 560,00
Totaal giften instanties	€ 11.525,00	Reservering nog te bestemmen	
		subsidie Gem. Vlaardingen	
		i.v.m. Covid	€ 5.000,00
Inkomsten	€ 11.987,50	Lasten	€ 11.648,85
		Saldo baten en lasten 2021	€ 338,65

Activa		Passiva	
Debiteuren	€ 00,00	Resultaat voorgaande jaren	
Kas/bank		Bestemmingsreserve	€ 00,00
Bankrekening	€ 6.741,55	Algemene reserve	€ 1.402,90
		Resultaat 2021	
		Bestemmingsreserve	
		i.v.m. Covid	€ 5.000,00
		Algemene reserve	€ 338,65
		Crediteuren	€ 00,00
		Leningen	€ 00,00
Totaal activa	€ 6.741,55	Saldo passiva en	€ 6.741,55
		eigen vermogen	

Bij een controle door de heer D. de Beer is in april 2022 de financiële administratie over het jaar 2021 in orde bevonden.

4. Terugblik

Terugkijkend op de maand maart in 2021 is er ondanks de beperkingen vanwege corona toch veel aandacht geweest voor het Geuzenverzet 80 jaar geleden. Noodgedwongen was dit voornamelijk beperkt tot publicitaire aandacht. De voorbereide bijeenkomsten konden dit keer weliswaar helaas niet doorgaan, maar online werden door verschillende partijen diverse mooie, alternatieve initiatieven ontplooid. Met Geuzenvlaggen en posters op reclameborden kon de Geuzenmaand ook visueel zichtbaar worden gemaakt in het straatbeeld.

We sluiten de Geuzenmaand 2021 dan ook af met een positief gevoel.

Vlaardingen, 30 juni 2022

*De **Stichting Geuzenmaand** stelt zich ten doel de Vlaardingse bevolking meer bewust te maken van het gedachtegoed van de verzetsgroep 'De Geuzen' en de vertaling daarvan naar de tijd waarin we leven. Daartoe organiseert de stichting jaarlijks culturele en educatieve activiteiten in de breedste zin van het woord in de maand maart. Onze activiteiten worden financieel gesteund door de Gemeente Vlaardingen, het Fonds Schiedam Vlaardingen e.o., het Prins Bernhard Cultuurfonds en het De Groot Fonds.*

| geuzenmaand@gmail.com | www.geuzenmaand.nl | IBAN: NL26RABO0190466944 | ANBI |